

УДК: 005.32:005.57

## **КОМПОНЕНТИ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МЕНЕДЖЕРА**

*Євген Васильчук*

*vasilchuk220384@gmail.com*

*доцент, доктор політичних наук*

*Черкаський державний фаховий бізнес-коледж,  
м. Черкаси*

У сучасних умовах динамічного розвитку економічного та соціального середовища ефективність функціонування організації значною мірою визначається рівнем професіоналізму її управлінського персоналу. Професійна культура менеджера становить складну інтегративну систему, що охоплює сукупність професійних знань, практичних умінь, особистісних якостей, етичних норм і ціннісних орієнтацій, які визначають характер його взаємодії з працівниками, партнерами, клієнтами та суспільством загалом. Вона виступає основою ефективного лідерства, результативного прийняття управлінських рішень і формування сприятливого організаційного середовища. Структура професійної культури менеджера включає низку взаємопов'язаних компонентів, що в сукупності формують модель компетентного та відповідального керівника [2, с.35].

Одним із базових елементів професійної культури є професійно-кваліфікаційна компетентність. Вона передбачає наявність ґрунтовних знань у відповідній галузі управління, розуміння сучасних ринкових тенденцій, технологічних процесів і нормативно-правових аспектів діяльності організації. Важливим аспектом є не лише володіння теоретичними знаннями, а й здатність застосовувати їх на практиці шляхом аналізу інформації, стратегічного планування, організації діяльності, контролю результатів та оцінювання ефективності управлінських рішень [6, с. 319]. Сучасний менеджер повинен демонструвати готовність до безперервного професійного розвитку, адаптації до змін зовнішнього середовища, а також володіти навичками тайм-менеджменту, делегування повноважень і розв'язання проблемних ситуацій. Саме професійно-кваліфікаційна компетентність забезпечує основу для реалізації інших складових професійної культури.

Важливим компонентом професійної культури менеджера є соціально-комунікативна компетентність, яка визначає ефективність міжособистісної взаємодії в управлінському процесі. Її зміст охоплює здатність до чіткого та аргументованого висловлення думок, активного слухання, інтерпретації невербальних сигналів, ведення переговорів, врегулювання конфліктів і формування довірчих відносин у колективі. Комунікативна діяльність менеджера спрямована не лише на передачу інформації, а й на створення позитивного психологічного клімату, мотивацію персоналу та консолідацію колективу. Значущими є також уміння адаптувати стиль спілкування до особливостей співрозмовників, здійснювати публічні виступи та проводити презентації. Важливу роль у забезпеченні ефективної взаємодії відіграє емпатія, що сприяє глибшому розумінню потреб і переживань інших осіб.

Необхідною складовою професійної культури менеджера є особистісно-етична зрілість, яка ґрунтується на дотриманні високих моральних принципів та етичних стандартів професійної діяльності. До її основних характеристик належать чесність, відповідальність, справедливість, порядність і повага до учасників управлінського процесу. Менеджер повинен виступати носієм корпоративних і суспільних цінностей, демонструючи приклад етичної поведінки для підлеглих. Важливого значення набуває здатність приймати морально виважені рішення навіть у складних або конфліктних ситуаціях. Особистісно-етична зрілість також передбачає самокритичність,

готовність визнавати власні помилки, відкритість до конструктивного зворотного зв'язку та прагнення до самовдосконалення. Високий рівень особистісної цілісності сприяє формуванню довіри з боку колективу, партнерів і клієнтів [5, с. 135].

Суттєве значення у структурі професійної культури має організаційно-управлінська культура, яка характеризує здатність менеджера ефективно координувати діяльність організації, управляти ресурсами та забезпечувати результативність функціонування колективу. Даний компонент включає вміння визначати стратегічні цілі, розробляти та реалізовувати управлінські стратегії, розподіляти функції й відповідальність між працівниками, здійснювати контроль за виконанням завдань і впроваджувати організаційні зміни. Організаційно-управлінська культура також передбачає підтримку корпоративних цінностей, розвиток командної взаємодії, створення ефективної системи мотивації та професійного розвитку персоналу. Важливими характеристиками сучасного менеджера є здатність до делегування повноважень, управління ризиками, оперативного реагування на кризові ситуації та прийняття обґрунтованих рішень в умовах невизначеності.

У сучасному управлінському середовищі особливого значення набуває інноваційно-креативне мислення як складова професійної культури менеджера. Постійні зміни зовнішнього середовища зумовлюють необхідність пошуку нових підходів до управління та розвитку організації. У зв'язку з цим менеджер повинен бути відкритим до інновацій, сучасних технологій і нестандартних методів вирішення проблем. Важливими аспектами є здатність стимулювати креативність працівників, підтримувати інноваційну активність колективу, експериментувати та використовувати результати як позитивного, так і негативного досвіду для подальшого вдосконалення діяльності. Інноваційно-креативне мислення забезпечує не лише адаптацію організації до змін, а й створення нових конкурентних переваг і перспектив розвитку.

Отже, професійна культура менеджера є багатокомпонентним явищем, що інтегрує професійно-кваліфікаційну, соціально-комунікативну, особистісно-етичну, організаційно-управлінську та інноваційно-креативну компетентності. Взаємодія зазначених компонентів забезпечує формування ефективного керівника, здатного реалізовувати управлінські функції на високому професійному рівні та сприяти сталому розвитку організації. Безперервне вдосконалення професійної культури менеджера є важливою передумовою його особистісного успіху та підвищення конкурентоспроможності організації в умовах сучасних викликів.

#### Список використаних джерел

1. Басва О. В. Менеджмент і адміністрування : навч. посіб. у 2 ч. / О. В. Басва, Н. І. Новальська, Л. О. Згалат-Лозинська. – Київ : Персонал, 2017. – Ч. 2 : Менеджмент / за ред. О. В. Басвої, Н. І. Новальської. – 326 с.
2. Бондар О. В. Ситуаційний менеджмент : навч. посіб. / О. В. Бондар. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Київ : ЦУЛ, 2012. – 388 с.
3. Герасименко Ю. В. Менеджмент (базовий курс) : навч. посіб. / Ю. В. Герасименко, О. Г. Підвальна. – Вінниця : ТОВ «Консоль», 2017. – 256 с.
4. Крупський, О. П. Професійна культура майбутнього менеджера: психолого-педагогічні аспекти й чинники формування / О. П. Крупський, Є.В. Намлієв // Теорія і практика професійного становлення особистості в соціокультурному просторі : монографія / За ред. О. О. Лаврентьєвої, О. П. Крупського, Є. В. Намлієва. – Дніпропетровськ : Акцент ПП, 2014. – С. 257-281.
5. Юринець З.В. Самоменеджмент: навч. посібник / З.В. Юринець, О.В. Макара. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 272 с.
6. Яворська Ж. Ділові ігри та їхня роль у підготовці сучасних фахівців / Ж.Яворська// Вісник Львівського університету. – 2005. – № 19. – С. 315–320.